

KNY-19-00871

A PESTI
SZEGÉNY GYERMEKKÓRHÁZI
EGYLET
ALAPSZABÁLYAI.

— 3 —

PESTEN,
NYOMATOTTHERZ JÁNOSNÁL
1857.

Első rész.

Az egyesület szabályai.

ALAPSZABÁLYOK.

1. Az egyesület célja az, hogy a magyar nyelv és irodalom terén a tudományok és művészetek előmozdítására, a nemzeti kultúra ápolására és a nemzeti szellemiség erősítésére járjon hozzá. Az egyesület tevékenységét a magyar nyelv és irodalom terén a tudományok és művészetek előmozdítására, a nemzeti kultúra ápolására és a nemzeti szellemiség erősítésére irányítja.

2. Az egyesület tevékenységét a magyar nyelv és irodalom terén a tudományok és művészetek előmozdítására, a nemzeti kultúra ápolására és a nemzeti szellemiség erősítésére irányítja. Az egyesület tevékenységét a magyar nyelv és irodalom terén a tudományok és művészetek előmozdítására, a nemzeti kultúra ápolására és a nemzeti szellemiség erősítésére irányítja. Az egyesület tevékenységét a magyar nyelv és irodalom terén a tudományok és művészetek előmozdítására, a nemzeti kultúra ápolására és a nemzeti szellemiség erősítésére irányítja.

ALABAMA BAYOK.

Első rész.

Az egyesület célja:

1. A beteg kisdedek gyógyítása végett ezen egyesület által: Pesten évi járulékok utján alapított kórházat továbbra is fentartani, melyben szegény beteg gyermekek vallás és születés-hely-különbség nélkül gyógyíttassanak, s egyszersmind honunk fővárosában a tanuló és kezdő orvosoknak, kik ismét a hazában gyógyászati gyakorlatra szerte költözködnek, alkalom nyújtassék, magokat a gyermekbetegségek gyógyításában is gyakorlatilag kiképezni, és oly hasznos tudomány tökéletesítésben eszköz lenni.

2. Míg az egyesület, mint évi járulékokon alapult testület fönáll: magamagát kormányozandja, s az egyesület dolgait eddigi alakjában célszerűleg s alapszabályilag kezelendi. Az egyelet belügyeit alapszabályai értelmében a választmány intézi el, különbeni jogesetek az az illető bíróság elé vitetnek. — Ha pedig akármi oknál fogva feloszlik, azon jótékony célt, a melyre az egyesület vagyona átszálland, az utolszor tartandó közgyűlés határozza meg.

Második rész.

Az egyesület szerkezete.

3. Az egyesületnek tagja minden emberbarát, ki évenként 5 ezüst forintot (mely összeg egy évi járulékot teszen) fizet az egyesület pénztárába, és magát ez összegnek hat egymásutáni éven át, évenkénti pontos fizetésére kötelezi. Anyagi haszon a járulékok után nem jár, csupán azon erkölcsi öntudat, mely a gyámoltalan beteg kiskisdedeknek ápolásából s hon és emberiség számára fentartásukból ered, ösztönözi az egyleti tagokat e jótékony célra egyesülni.

4. Ki az évi járuléknak megfelelő tőkét, ugymint 100 pftot akár készpénzben, akár biztosan kamatozó kötelezvényben leteszi, az az egyesület alapító tagjai közé soroztatik; a ki pedig 1000 pftnyi alapítványt akár készpénzben, akár évenként kamatozó kötelezvényben biztosít, egyes ágyak alapítójának tekintetik, egy ágy az ő nevére neveztetik, s a beteg gyermekek föl vételénél az ő ajánlottja elsőbbségi tekintetet nyerend. — Ezek, és az előbbi számban érintett adakozók rendes tagjai az egyesületnek, s ülési és szavazati joggal bírnak,

5. Kisebb pénz- vagy természeténybeli ajándékok is hálás köszönettel elfogadtatnak, nyugtáztatnak és a hírlapokban közhirré tétetnek: az ily adakozók azonban a tagok jogaiban nem osztoznak.

6. Az egyesület kötelességeül tekinti a jótékony-
ságán alapult kisdetek kórházát figyelése alatt virág-
zásban fentartani, jövedelmeit lelkiösméretesen kezelni,
azokat hangversenyek, tánczvigalmak, szini mutatvá-
nyok- és más illendő segédeszközökkel gyarapítani; a
kórház működésének eredményeiről évenként a közönsé-
get értesíteni, s arról ugy, valamint az intézet pénzeiről
s jövedelmeiről és kiadásairól évenkénti számvitelének
eredményét közhírré tenni.

7. Az egyesület dolgait az egyesületi elnök, kor-
mányzatával egy választmány által kezelteti, kórházát
pedig az 5-dik rész §§-aiban megállapított módon tartja
fen. A választmány tagjai: a választmányi elnök, a má-
sodelnök, a titkár, a pénztárnok, az ügyész, a főorvos
és 18 választmányi tag, kik közül kettő a gazdaságra
ügyel. A kórház fentartását pedig a főorvos két alorvos
hozzájárultával, a főápolónő és a cselédek szolgálata
mellett rendezi.

Harmadik rész.

Egyesületi elnökség és választmány.

a) Elnökség.

8. Az egyesületi elnök feje az egyesületnek; ügyel
az egésznek alapszabályszerinti kormányzatára; szemmel
tartja a dolgok folyamának rendét; hivatása a netalán
észrevett hibát személyes befolyásával, vagy ha ez nem

történhetnék, az általa összehívható közgyűlés által ki-
egyenlített; ő írja alá a közgyűlés megbízásait, dicsérő
és köszönő okleveleket; az egyesületi elnök képviseli az
egyesületet harmadik személyek és hatóságok irányában;
az igazgató-választmány nyal folytonos érintkezésben van,
ő összehívja évenként ápril elején rendes közgyűlésre, ha
pedig a körülmények megkívánják, avagy ha az igazgató-
választmány által felszólíttatik, akármikor rendkívüli-
ekre is az egyesület tagjait, általa meghatározandó al-
kalmas helyre; a közgyűléseken elnököl, a tanácskozások
folyamát vezérli; a szavazatok egyenlő megoszlása eseté-
ben az ő szavazata határoz.

9. Az egyesület hasonló módon s hasonló időre egy
második elnököt is választ, ki az elnöknek távolléte vagy
akadályoztatása esetében mindazon jogokkal s kötelessé-
gekkel bír, mik fentebb az elnökre nézve kijelöltettek, s
s attól eltávolozása esetében az okleveles biztossági szek-
rény kulcsát is átveszi.

b) A választmány.

10. A választmány, mint végrehajtó testület, intézi
az egyesület folyó dolgait, rendeleteinek pontos és sza-
bályszerinti végrehajtását eszközzésbe, a közgyűlés meg-
hagyásait fogamatba veszi; kötelessége a jövedelmek for-
rásait minden alkalommal, helyes módokkal folyvást le-
hetőleg szaporítani; a társaság vagyonát biztosságban s
világosságban tartani, a kórházat minden szükségesekkel
elláttatni, s minden munkálatairól az egyesületnek szá-
molni.

11. A választmány minden hóban rendesen ülést tart; rendkívüli esetekben akármikor is összehívatható. Végzéshozathatásra legalább is öt tagnak kell jelen lenni.

12. Az alaptőkék rendes kezeléséről az egész választmány kezeskedik; következőleg a tőkepénzek kiadása, valamint a kölcsönök felmondása is a választmány előleges tudta s rendelete nélkül nem történhetik. Az egyesület évi nagygyűlésének a pénztárnok előlegesen is átvizsgált számadásait bírálóat végett beadja, a jövő évre költségvetést terjeszt elő, s arra is ügyel, hogy a költségek az évenkénti kivetést felül ne haladják, a tőkésített összegek pedig érintetlen maradjanak.

13. Mindegyik választmányi tagnak joga van a pénztárnoknál a számadási könyvet akármikor megtekinteni.

14. A választmányi tagok három évre a közgyűlés által titkos szavazattal választatnak, s egymásközt egyenlő szavazattal bírnak. Szinte ily választás alá esik: a választmányi első és második elnök, titkár, ügyész s pénztárnok is; de három év múltával mindenki ismét újra választható. A gazdasági ügyelőköt a választmány maga kebléből három évre választja.

15. Az intézet kórháza a választmány főfelügyelése alatt állván, minden évnegyedben, vagy, ha a szükség úgy kívánja, gyakrabban is a választmány a kórintézetben összegyűl, magának az ott folytatott gazdálkodásról tudomást szerzendő, mely alkalommal a leltárakat megtekinti, a gazdaságra ügyelők számadásait megvizsgálja; egy szóval, akkor magát kórházi bizottmánynyá

alakítja, és a főorvosnak kezére járva a kívántató rendelkezéseket megteszi.

c) Választmány elnökei

16. A választmányi elnök az egyesület folyó dolgainak rendes intézésére ügyel, a jövedelmek és jövőbelmi források szaporítására különös gondot fordít.

17. Ő ad utalványt az egyesület és a kórház rendes főtartási költségeire, de ezen utalványoknak mindig valamely közgyűlési vagy választmányi határozatra kell hivatkozniok; rendkívüli előre nem látott választmányi ülés összehívathatásáig sem halasztható szükség sürgetős eseteiben a választmányi elnök 50 pft erejéig utalványozhat ugyan sem közgyűlésileg sem választmányilag még nem határozott kiadásokat; de azokról felelős, s köteles az ilyesekről a választmányt legelső ülésében tudósítani. Az okleveles biztossági szekrénybe tett oklevelek egyik lajstroma s azoknak másolatjai szintugy a választmányi elnök kezébe adatnak.

18. A választmányi elnök az évenként fizetendő járulékok számára ugyanannyi láttamozott nyugtatványt ad a pénztárnoknak, mennyi egyleti tag van; az ily nyugtatványokról a pénztárnok neki térítvényt ad.

19. Legalább minden hóban egyszer ülésre hívja a választmányt, melyben ő elnököl.

20. Az egyesület minden alapító- s adósleveleit vagy akármely pénzürtékű okleveleit egy biztossági szekrényben tartja, melynek egyik kulcsa ő nála leend.

21. A választmányi elnök hon nem létében, kötele-seégeit az alelnök viszi.

d) Titkár.

22. A titkár az egyesület köz- és választmányi ül-seiben a jegyzőkönyvet vezeti, az egyesület irományaira és könyvtárára ügyel, a biztossági szekrénybe tett okle-velek lajstromát s egy másolatját a választmányi elnöknek, másodikát a pénztárnoknak kiszolgáltatja, harmadikát pedig magánál tartja; az egyesület minden irományait, levelezéseit ő szerkeszti, különösen az aláírási ívek rendes szétküldéséről, s a jövedelmek minden lehető módoni szaporításáról gondoskodik. Ő az egyesület mindennemű tudósításait s hirdetményeit saját neve aláírásával közzé-teszi, kivéven azokat, melyek iránt a köz- vagy választ-mányi ülés mást határozott. A biztossági szekrénynek második kulcsa ő nála van.

23. A titkár az egyesület pénztárából közgyűlésileg meghatározott fizetést húz, s a közgyűlés által három évre titkos szavazattal választatik.

e) A pénztárnok.

24. A pénztárnok az egyesület bevételeit az igaz-gatási szabályokban meghatározott módszerint kezeli, s azokról rendes számadással köteles.

25. Mivel pedig a pénzek bevétele s kiadása egye-dül a pénztárnok dolga; kivüle senki, ha a választmány

által arra hivatalosan felszólítva nincs, a bevételekbe s kiadásokba nem elegyedhetik.

26. Rendkívüli pénzbeli adakozások akárhonnan s akármikor történnek, a pénztárnoknak átadandók, a ki azokról ellennyugtatóványt veszen, s a választmányi elnöknek jelentést tesz.

27. A pénztárnok a választmányi elnöktől a járulékok beszédésére átvett nyugtatóványokról számolni köteles.

28. A pénztárnok a számadások vitelére főkönyvet, rendes s pénztári könyvet (Cassabuch) fog vinni, s azok szerint minden évben az általános mérleget beadja.

29. Számadását a legvilágosabb rendben elkészítve, minden évben marczius hó utolján a választmánynak beadja.

30. A pénztárnokot a közgyűlés három évre választja. A választmányi ülésekben szavazatjoggal részvesz, s a biztosságiszekrénybe letett kötelezvények s aláírási iverk egy másolata kezénél van.

f) Az ügyész.

31. Az ügyész az egyesület lehető pereinek védője s előmozdítója, a titkár akadályoztatása esetében ennek helyettese. Az egyesület tőkepénzeinek kikölesönözésénél a kölesönözni kívánó érték s jogbeli biztosságáról okadatos véleményt ad; a kötelezvényeket szerkeszti s betábláztatásukat eszközli. Szavazatjoggal részt vesz a választmányban és a számadások vizsgálatában: őt a közgyűlés három évre választja.

g) A gazdasági ügyelők.

32. Az ügyelők egyike az egyesület gazdálkodását kezeli, az utalványozott költségeket a pénztárnoktól ő veszi fel, és ő fizeti ki; s az intézet javára rendezendő rendkívüli mulatságoknál a bevételre gondot fordít.

33 Az ügyelők másika a gazdálkodást kezeli a kórháznál; ő általa történik az utalványozott költségekből a szükséges dolgok beszerzése. A főápolónőtől a konyha- és mosás költségekről számot kér, azt megvizsgálja, és a választmánynak beadja.

34. A gazdaságra ügyelők utalványozott nyugtatóvány mellett felveszik a költségre megkívántató összeget a pénztárnoktól; kivevén a titkár és az igazgató főorvos járandóságait.

35. Az ügyelők tartoznak mindenről évnegyedenként a választmánynak, melynek ők is szavazattal bíró tagjai, számot adni.

Negyedik rész.

Közgyűlésről.

36. Közgyűlésen történnek minden választások és pedig titkos szavazattal, hol az elnökkel együtt a jelenlevő tagok és alapítók általános többsége határoz. Itt hozatik végső határozat a lefolyt évi számadások iránt, itt határozatnak meg jövő évre a költségek. A közgyűlés

választja a bizottmányokat időről időre mindazokra nézve, miket az intézet javára s diszére a körülmények szerint teendőnek vél. Alapszabályokbani változtatások a közgyűlésnek tartatnak fen, ezek azonban ugyanazon helybenhagyás alá terjesztendők, mint az egyletnek eredeti alapszabályai. De az egyesület kitűzött célja a közgyűlést is köti, s az egyesület vagyonát áttól akármi részben is elvonni s akármi más, még oly nemes célra is fordítani, hatalmában nincs. Az elnökkel együtt a jelenlevő tagok s alapítók többsége határoz; de alapszabályok változtatására a jelenlevők két harmadrészének megegyezése szükséges.

A kölcsön-felvételt, mely csak lényeges szükség esetében teendő, a közgyűlés határozza meg, valamint az nevezi ki, és hatalmazza meg azon tagokat, kik a kölcsönt az intézet nevében felveszik; ugyanakkor a fizetési kötelezettséget az egylet magára vállalván.

37. A számadások birálására a közgyűlés nevez ki három egyént, kik a választmány tagjai nem lehetnek; a számadás birálói jelentésüket a közgyűlésnek adják be, mely aztán a felől tovább rendelkezik.

38. A megbírált számadások az azokhoz tartozó minden irományokkal együtt az egyesület levéltárába tétetnek. Annak eredménye kivonatban közhírré tétetik.

39. A megbírált számadások felett a választmány és a pénztárnok a közgyűléstől felmentő bizonyítványt kapnak.

Ötödik rész.

A kórházi intézetről.

a) Átaljában.

40. A mennyire az ágyak száma engedi, felvétetnek az intézetbe az ország akármely részéről hozott szegény beteg gyermekek, az első csecsemős kortól a tizenhárom évesig minden vallás-különbség nélkül. A betegeknek minden szükséges orvosi, sebészi segély, táplálék és gondviselés ingyen nyújtatik, kivévn oly idült betegségben sinlődőket, kiknek gyógyításuk hosszasabb időt kíván.

41. Minthogy a beteg csecsemők gyógyítását a szoptató anyák s dajkák jelenléte nemesak sikeresen előmozdítja, de sőt arra elkerülhetlenül is szükséges, hogy az intézet egyszersmind a gyermekek házi gondviselése, testi nevelése tekintetében a mindennapiabb gyermek-betegségek, s ezek okainak felvilágosításában s elhárításában a műveletlenebb népnek is utmutatást adjon, és hogy így a beteg kisdedek legszükségesebb házi ápolása gyarapíttassék, a leggyengédebb és veszedelmes betegségben sinlődő kisdedekkel együtt néhány szoptató anya vagy dajka is fölvetethető, főleg pedig akkor, midőn a szoptató anyák vagy dajkák magok is betegek.

42. Hogy az intézet minden jótéteményeiben minél többen részesülhessenek, más efféle intézetek példájára

ebben is járóorvoslat (Ambulatorium) alapíttatik meg, és eképen mindennap bizonyos idő azon ezélra fordíttatik, miszerint minél számosabb oly beteg kisedek is, kik nem az intézet ágyaiban és nem benn a kórházban ápoltnak, orvossebészi tanács, rendelet vagy műtétben ingyen részesüljenek.

43. Az intézet minden orvos-sebészi tanulóknak és gyógyászoknak szemléles, gyakorlás vagy tanulás végett nyitva áll.

44. Ha az igazgató főorvos a kórház felszerelésére nézve valaminek megszerzését szükségesnek tartaná, az iránt a választmánynak előlegesen okokkal támogatott véleményes jelentést teszen, mely a fölött határozand.

45. Az orvosi személyzetet képezik : egy igazgató fő- és két segédorvos; kívülök egy főápolónő szükséges számú gyámolónők, a főző- és konyhacselédek.

b) Főorvos.

46. Igazgató főorvossá mindenkor csak oly egyén választathatik, ki a gyógy- és sebésztan minden ágaiban tudor fokon áll, jártas és képes nemcsak orvosi, sebész-műtéti és szemészi tekintetben beteg gyermekeket legjobb sikerrel gyógyítani, hanem lehetőleg oly tulajdonokkal is bir, melyekkel a gyermekgyógyászat terjesztése tetemesen elősegíttetik.

47. A főorvos kötelessége naponta meghatározott alkalmas időben személyes főrendeletet tartani nemcsak a benfekvő, hanem egyszersmind a járóorvoslati betegek számára is; az intézetben emberszeretettel orvos-sebészi

tudománynyal munkálni, és az egyesület-jó hírét s nevét fentartani. Ez okból köteles évenként a kórintézt munkálatáról s hatásáról az egyesületnek jelentést tenni.

48. Minthogy pedig az intézet működése szaktudományos, és egyrészt az orvosi tanuló ifjuságra vonatkozik, azért a főorvos kötelességei közé tartozik, a rendeleteknél megjelenő ifjakat szelid és nemes bánásmóddal s alkalmas magyarázatokkal a gyermekgyógyászatba bevezetni.

49. A főnebbi felelősség mellett az igazgató főorvos hatásköre következőkben központosul :

a) Ő az intézetben mint igazgató főorvos a gyógyászat körében — tekintetbe véve az egyesület pénzerejét s az alapszabályok korlátait, — függetlenül s önállólag működik.

b) Neki van alárendelve gyógyászati tekintetben az egész orvosi és ápoló személyzet.

c) A segédorvosi alkalmazásra ő tesz ajánlatot, és a választmánynak megválasztásra felterjeszti

d) Az ápoló személyzetet ő választja, vagy hibáik miatt el is mozdíthatja.

e) Részesül mint rendes tag a köz- mint főorvos a választmányi ülésekben.

f) Az intézet beteg szobáiba megkívántató beszerzéseket följegyzí és a választmánynak beadja; elkerülhetlen szükségesekeket pedig egyik választmányi üléstől a másikig 10 pft erejéig beszerzi és a választmánynak az iránt jelentést ad. — Az igazgató főorvos hivatása állandó, s a ki egyszer megválasztatik, időszakonként új vá-

lasztás alá nem esik; mindazáltal, ha kötelességének meg nem felelne, vagy az intézet céljával, rendeltetésével össze nem egyezhetőleg működnek, az igazgató választmány indítványára a közgyűlés által köteleztethetik, hogy hivataláról lemondjon, mely esetben azonban szigorú vizsgálatnak s meghallgatásnak kell előre menni, s a lemondatásra a közgyűlési tagoknak nem egyszerű, hanem két harmadrészes szavazattöbbsége szükséges.

Megürülvén az igazgató főorvosi hely, azt a közgyűlés választás útján töltendi be; s a czélszerű választás végett oly segédmódokhoz nyuland, minőket a körülmények szerint legczélszerűbbnek ítélend; ilyenek például vagy nyilvános csőd, vagy a cs. kir. egyetemi orvosi kar véleményének kikérése, vagy más hasonló.

c) Segédorvosok.

50. Kötelességük a főorvos minden rendeleteit a legnagyobb pontossággal foganatba hozni; a beteg gyermekek körül csüggedhetlen szorgalommal fáradozni, és az ápolónók részéről elmulasztásokat azonnal jelenteni; különösen a táplálékok czélszerű elkészítésére ügyelni, egyszerűen, a kisdedeket kedvelő orvosnak emberi kötelességeit mindenben teljesíteni.

d) Főápolónő.

51. Tekintve az intézet beltisztaságát t. i. a szobák csínosságát, az ágyak és ruhaneműk tisztántartását, a beteg kisdedek táplálását és más több kötelességeket,

mik miatt a főápolónő munkaköre sokra terjedő, e hivatal egy fáradhatlan nőszemélyt kíván; azért is a főápolónőnek olyannak kell lenni, hogy benne senki semmi gáncsot ne találhasson. Ő szorosan a fő- és segédorvosok rendelményeihez tartandja magát; az alatta levő gyámolónőkre, főzőcselédségre szorosan figyelend, semmi hibájakat el nem nézend, hanem azokról a főorvost és gazdákat nyomban tudósítandja, a konyha- és mosásköltségekről számolni tartozik, és számadását a gazdaságra ügyelőknek időnkint beadja.

